

ALLIBERAMENT

nº 6

juny 1969

EL MARXISME REFORMISTA I L'AUTODETERMINACIÓ

Dedicàvem el número anterior d'ALLIBERAMENT a considerar l'actitud adoptada, davant la doctrina de l'autodeterminació, pels diversos sectors d'oposició reformista existents al país. Limitacions d'espai feren deixar per a avui unes notes sobre l'actitud dels reformistes més esquerrans. Ens referim als de formació més o menys marxista. Quedi entès que no al·ludim ara als marxistes revolucionaris, sinó només als reformistes.

Alguns sectors que es diuen marxistes es diferencien poc, en la pràctica, de l'ala progressista de l'esquerra liberal. Tenen una posició més de centre que no pas d'esquerra, dòcil a les estructures neocapitalistes. Es el cas de quasi tots els partits socialistes als països del Mercat Comú. La base ideològica se'ls endevina tot just per una insistència a plantejar petites reclamacions laborals. Hi pot haver, a Catalunya, un corresponent d'aquest socialisme simplement treballista. Els qui el sostenen s'assemblen també a l'esquerra liberal per l'actitud adoptada davant la doctrina de l'autodeterminació. De fet la desestimen. Prefereixen adherir-se a un cert autonomisme català, sempre aparellat amb bones dosis de republicanisme espanyol. Raons d'aquesta actitud? En part, les mateixes de l'esquerra liberal: conservadorisme petit-burgès, enemic de sotracs superiors als autonòmics, i por a les represàlies que originaria una posició separatista. Té encara molt de pes un tercer factor: el desig de no indisposar-se amb una clientela d'obres espanyols immigrants. Aquesta clientela es mostra sovint molt conservadora de la nova situació econòmica que s'ha guanyat a Catalunya. També es manifesta influïda, en general, per una formació ambiental favorable al nacionalisme espanyol. El gruix del tercer factor és observable en algun grup que identifica internacionalisme amb espanyolisme i adopta posicions nacionalistes espanyoles clares.

Més complicat és el cas dels marxistes posats a l'esquerra (socialistes exigents, comunistes de diverses obediències o inspiracions amb línia no revolucionària). Convindria de fer matisacions que ens allargarien massa. Ens cenyirem a presentar només algunes característiques que s'ofereixen en aquest camp davant la doctrina de l'autodeterminació, amb valor desigual per a cada grup. Com que ens abstenim d'individualitzar aquests grups, creiem que l'esbós general serà vàlid si el prenem com un quadre de tendències amb pes variable.

Els dirigents d'aquests grups no ignoren pas la doctrina de l'autodeterminació. És més: per respecte a Lenin l'accepten oficialment com a bona.

Ja esmentàvem a l'article anterior la interpretació donada per Lenin al terme "autodeterminació": "Per autodeterminació de les nacions s'entén la seva separació estatal de les col·lectivitats de nacionalitat estrangera, s'entén la formació d'un Estat nacional independent". Lenin precisava que l'autodeterminació no tenia res a veure amb el federalisme, l'autonomisme o els reconeixements culturals. Feia encara advertiments taxatius: "El programa dels marxistes no pot tenir (subratllat de Lenin), des del punt de vista històrico-econòmic, altra significació que l'autodeterminació política, la independència estatal, la formació d'un estat nacional". Sembla indiscutible que l'aplicació de la tesi leninista a Catalunya implica la separació estatal d'aquesta respecte a Espanya. Seria lògic que els qui es diuen leninistes sustentessin aquest objectiu.

La realitat no té pas aquesta aparença. Observem una repugnància a parlar gaire de l'autodeterminació i encara més a enunciar-la amb claredat. Es fa una propaganda de consells i consignes de tipus federalista, autonòmic o de reconeixement cultural, com si fossin el sùmmum desitjable. Es posen en circulació versions curioses de la història i el present polític del país, amb desenfocaments típics. No podem citar-los tots. N'hi ha fins del tipus nacional-historicista burgès, aquí en funció espanyolista (exemple: reis Trastàmara castellans alliberadors dels reences, consideració enfrontada a la de "la iniquitat de Casp", aquesta ten cara al nacionalisme burgès català). Desenfocaments d'aplicació més actual són la identificació del nacionalisme burgès català com l'extrema dreta del país (quan sabem que hi ha més a la dreta la burgesia espanyolista o simplement "d'ordre"), i en cara la identificació de totes les reivindicacions polítiques nacionals amb el nacionalisme burgès (quan sabem que aquest, si és de signe català, només apunta a una certa autonomia). Remarquem encara un silenci absolut sobre l'imperialisme espanyol a Catalunya i, en conseqüència, sobre la lògica aparició -reconeguda a d'altres nacions dependents o colònies- d'un front d'alliberament nacional com a obligat ressort antiimperialista. Hi ha finalment, com al socialisme tebi de centre-esquerra, un malabarisme consistent a emmarcar l'internacionalisme proletari en un nivell estatal -o nacional-, o supranacional- específicament espanyol.

Les tendències apuntades es revelen fins als textos de direcció. Als destinats al militant de base arriben a abundar extrems d'espanyolisme obsessiu.

Les causes d'aquestes anomalies són segurament complexes. No tenen valor uniforme per a tots els grups. Assenyalen només que, amb major o menor força, els motius següents apareixen com a principals: a) Recel pel ressort revolucionari que implica el separatisme i per la revolució en primera fase que comporta la separació estatal de Catalunya i Espanya. És un sentiment delicat, tenint en compte que part d'aquests grups reformistes volen proclamar-se revolucionaris i que alguns components desorientats potser ho són encara de debò; b) Estructures burocràtiques que fan dependre els militants catalans de les administracions espanyoles, d'acord amb organitzacions que només admeten un partit per estat. Hi ha ficcions de branques catalanes amb títol de partit, però generalment això no passa de ser, com reconeixen les declaracions directives, una disfressa tàctica; c) Sotretiment volgut o coaccionat a consignes de partits homòlegs situats en altres països, com signes que a vegades perillen de reflectir només les conveniències de política exterior dels països en qüestió; d) Afalagament del proletariat immigrat, en la forta mesura en què aquest, encara, es fa ressò d'actituds nacionalistes espanyoles.

missatges

El camp és verd a l'estiu

Cal tenir les portes ben tancades.

Rebuda i utilitzada la llista d'Enric.

Fuster: podeu acceptar com a plenament bona la nova sotana del canonge, per les raons que ja us han estat exposades.

Agraïts als donatius de T.Ll., el cosí de F.F., G.L. i amics (nova tramesa), l'estiuejant de Llaveneres i ol químic D.

Feu-vos una fotografia de vos sencer.

Bartomeu farà coneixença amb Ferran.

Un mapa d'escala 1: 1000 000.